Gemeenteraad

Aan de gemeenteraad

Dienst/afdeling: GVVO
Datum collegebesluit: 14 augustus 2018

Onderwerp:
Vervolgverkenning grootschalige opwekking duurzame energie in de Geffense, Lithse en Rosmalense polder.

Wat adviseert het college te besluiten?

1. Een budget van € 100.000,- externe kosten beschikbaar te stellen ten behoeve van het onderzoek, zoals ook de provincie en de gemeente 's-Hertogenbosch dit gaan doen.
2. Dit voorstel integraal af te wegen bij de Programmabegroting 2019-2022.

Wat is de aanleiding voor dit voorstel?

Oss heeft een ambitieuze energiedoelstelling. We richten ons op het opwekken van 25% duurzame energie in de gemeente ('Routekaart duurzame energie 2016-2018', de 'Duurzaamheidscirkel Oss', 'Grootschalig duurzame energie opwekken in Oss' (raadsbesluit 6 juli 2017)). Om dat te realiseren wordt ingezet op massa maken bij het duurzaam opwekken en besparen van energie. In de Routekaart is expliciet gesproken over het poldergebied tussen Geffen en Lith. Op 6 juli 2017 is een raadsbesluit hierover genomen. Op 10 juli 2017 is daarvoor een samenwerkingsverband aan gegaan met de gemeente 's-Hertogenbosch en de Provincie Noord-Brabant.

De belangrijkste aanleidingen voor het nu voorliggende advies zijn:

- Uit onze gebiedsbrede onderzoeken (behorende bij het raadsbesluit van 6 juli 2017) volgt dat de Lithse en Geffense polder een goede potentie heeft voor met name windenergie.
- De resultaten van de verkenning naar de mogelijkheden voor duurzame energie die de gemeente Oss in samenwerking met de gemeente 's-Hertogenbosch en provincie Noord-Brabant heeft gedaan. Onderstaand is een korte samenvatting van de resultaten weergegeven. Een uitgebreide samenvatting van de resultaten is in de bijlage van dit raadsvoorstel opgenomen.
- Verschillende initiatiefnemers hebben zich gemeld voor het grootschalig opwekken van duurzame energie, met name wind en zon, in de Geffense, Lithse en Rosmalense polder.

Doel van de eerste verkenning was te komen tot een helder beeld van de spelers in het gebied, de ruimtelijke kaders die mogelijk op voorhand belemmerend zijn, en hoe deze zich verhouden tot een gezamenlijk opgave die past bij het plangebied. Uit de eerste verkenning is gekomen:

- Bijna alle potentiële stakeholders hebben een positieve houding tegenover duurzame energie in het algemeen. De geraadpleegde inwoners en bedrijven zijn in grote meerderheid bereid om mee te doen in een nader in te richten keuzeproces.

- Op voorhand zijn er geen onoverkomelijke belemmeringen in en rondom het plangebied die verder onderzoek naar grootschalige opwekking van wind- en zonne-energie in de weg staan.
- Het plangebied is hoofdzakelijk primair agrarisch gebied. De bestemmingsplannen laten dit beeld ook zien, de bestemmingen zijn voornamelijk agrarisch van aard. Het is aan de samenwerkende overheden om een hoofdkeuze te maken in welke richting het plangebied zich ontwikkelt met de opwekking van duurzame energie (wind en zon) in de toekomst.

Voor een besluit over meewerken aan initiatieven voor windmolens en zonneparken in de Geffense, Lithse en Rosmalense polder is een verdergaande verkenning noodzakelijk. In dit voorstel vragen wij om deze verdergaande verkenning te mogen uitvoeren. De gemeente 's-Hertogenbosch legt gelijktijdig een vergelijkbaar raadsvoorstel voor aan haar gemeenteraad. De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch wordt gevraagd in te stemmen met dezelfde beslispunten ten aanzien van een tweede fase verkenning Rosmalense, Geffense en Lithse polder.

Welk resultaat willen we bereiken?

Het uiteindelijke resultaat van deze verdergaande verkenning is een keuze voor een ontwikkelperspectief van het poldergebied, geformaliseerd in een raadsbesluit. We willen aan u een aantal ontwikkelperspectieven voorleggen hoe we in het gebied van de Geffense, Lithse en Rosmalense polder kunnen omgaan met initiatieven voor grootschalige opwekking van duurzame energie en bredere gebiedsopgaven in deze polder. Op basis van dit besluit geeft de gemeente een richting voor de mogelijke ontwikkelingen in dit poldergebied. De perspectieven die we opleveren zijn uitgewerkt aan de hand van thema's zoals mogelijkheden voor duurzame energieopwekking, maatschappelijke meerwaarde, natuur en landschap, agrarische sector, gezondheid, educatie en recreatie. Om te komen tot deze ontwikkelperspectieven en een gezamenlijke visie en benadering voor dit gebied is het van belang dat we daarin samenwerken met de gemeente 's-Hertogenbosch en provincie Noord-Brabant.
Een beleidsvoorstel voor zonnevelden is in ontwikkeling. Zon op daken wordt meegenomen in de energiebesparingsagenda en niet in het beleidsvoorstel voor zonnevelden. Te zijner tijd wordt het gekozen ontwikkelperspectief aan de Osse zijde van de Lithse, Geffense en Rosmalense polder onderdeel van de nog te vormen Omgevingsvisie van de gemeente Oss.

Welke argumenten zijn er voor dit voorstel?

1.1 Om de ambitieuze Oss energie-doelstelling te kunnen realiseren is het grootschalig opwekken van duurzame energie noodzakelijk.

Oss heeft zijn energie-doelstelling en aanpak daarvan vastgelegd in de 'Duurzaamheidscirkel Oss'. Door CE Delft (rapport raadsbesluit 6 juli 2017) hebben we de Osse energie-opgave in beeld laten brengen. Wij willen 50% besparen, 25% duurzame energie inkopen en 25% op eigen bodem opwekken.

1.2 Alleen met wind en zon kan er in de nabije toekomst massa gemaakt worden.

Op basis van de huidige stand van de techniek kunnen we met wind- en zonne-energie het snelste massa maken en de meeste duurzame energie opwekken. Andere technieken zijn nu nog nauwelijks op grote schaal inzetbaar om de opgave op korte termijn in te vullen conform de doelen van de energieopgave (2020: 14% - 2023: 16% - 2050: 100%.)

1.3 De Geffense, Lithse en Rosmalense polder heeft een goede potentie voor grootschalige opwekking voor duurzame energie.

Op 6 juli 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met de gebiedsbrede aanpak van grootschalige wind en zon. In de rapporten bij het raadsbesluit van 6 juli 2017, van zowel Antea Group als Bosch & Slabbers, staat beschreven dat het open agrarisch gebied aan de westzijde van de gemeente, tegen de grens met gemeente 's-Hertogenbosch, de Geffense, Lithse en Rosmalense polder, een gebied is met goede potentie voor de inpassing van grotere opstellingen van windturbines.

1.4 Meerdere initiatiefnemers meldden zich voor windturbines en zonneparken.

Naar aanleiding van de gebiedsbrede aanpak voor grootschalige opwekking van duurzame energie zijn initiatiefnemers van alle vormen en maten in contact gekomen met zowel de gemeente Oss als de gemeente 's-Hertogenbosch. Al deze initiatiefnemers vragen reactie op hun plannen om (al dan niet in een gezamenlijk gebiedsbreed plan) een energieproject te realiseren. In beginsel sluiten deze initiatieven aan bij de doelstellingen die in het gemeentelijke beleid voor duurzame energie zijn opgenomen. Eén van de initiatiefnemers in het poldergebied is het Windcollectief Oss - Den Bosch, een groep agrariërs die zich verenigd hebben om samen een windturbinepark te ontwikkelen. Ze werken op unieke wijze samen, en hebben het belang van de omgeving en het creëren van draagvlak en acceptatie hoog in prioriteit staan. Zij beschikken inmiddels over ongeveer 70% van de gronden aan de Osse zijde van het gebied.

2.1 De Geffense, Lithse en Rosmalense polder heeft een goede potentie voor energyfarming.

De Geffense, Lithse en Rosmalense polder is een open gebied waarin de landbouw sterk aanwezig is. Het is een gebied met grootgrondeigenaren en weinig woningen. Het gebied biedt hierdoor goede mogelijkheden voor energyfarming: het combineren van de agrarische sector met de energie-opgave. De door de agrarische sector in te zetten transitie kan daarmee versterkt worden. Een deel van de opbrengsten kan de agrariër inzetten voor onder meer natuurontwikkeling.

2.2 Duidelijkheid over de toekomst van de polder is nodig.

Een keuze over de toekomst van dit poldergebied is nodig in het vervolg op het traject dat al gestart is, en er al initiatieven uit zijn voortgekomen. Ook bewoners willen weten wat er in de toekomst in hun woon- en leefgebied plaatsvindt en hoe zij hier invloed in en/of baat bij kunnen hebben. Bovendien is een keuze noodzakelijk om het ruimtelijke kader waarbinnen gehandeld kan worden, te benoemen. Het invullen van dat kader kan pas na een keuze.
De keuze voor een ontwikkelperspectief voor het poldergebied door de overheden, is noodzakelijk voor volgende stappen. Bij het onderzoek willen we ook verkennen of er kansen zijn om andere ruimtelijke opgaven te koppelen, zoals de ontwikkeling van natuur en landschap, ruilverkaveling, breedband, asbest, enzovoort.

3.1 Betrokkenheid van meet af aan is essentieel voor het vervolg.

De keuze om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor grootschalige opwekking van duurzame energie in het poldergebied heeft gevolgen voor de bewoners en bedrijven in en rondom het gebied. We vinden het van belang dat vanaf het begin een open planproces plaatsvindt met interactie met alle belanghebbenden. De leerervaring van de ontwikkeling van het windmolenpark Elzenburg- De Geer wordt hierin meegenomen.

4.1 Het is belangrijk om als overheden gezamenlijk op te trekken.
Om een goede invulling te kunnen geven aan wat we met het poldergebied willen, proberen we te komen tot één gezamenlijke visie voor het gehele gebied. Grootschalige energietrajecten hebben grensoverschrijdende effecten. Het stellen van gelijke uitgangspunten en randvoorwaarden is daarbij essentieel. Daarmee laten we hiermee aan het rijk zien dat de 3 genoemde partijen gezamenlijk optrekken en actief invulling geven aan de rijksdoelstellingen voor duurzame energie. Het is van belang dat we in een vervolgtraject gezamenlijk blijven optrekken. Om de samenwerking vorm te geven sluiten we met elkaar hiervoor een overeenkomst. De gedachte is dat we met elkaar tot een gezamenlijke gebiedsopgave komen van het poldergebied.

5.1 De gemeente draagt naar rato bij aan de kosten.
Het vervolgtraject tot aan een volgend raadsvoorstel over de keuze voor een ontwikkelperspectief van het poldergebied zal net als de eerdere samenwerkingsovereenkomst gestoeld zijn op een kostenverdeling van 1/3 voor iedere deelnemende partij (gemeenten en provincie).

5.2 De gemeente levert daarnaast capaciteit aan een in te stellen projectgroep.
Vanuit de gemeente Oss betrekken we ambtelijk een projectleider en een jurist/planoloog in het project. Waar nodig zetten we op onderdelen andere inhoudelijke expertise vanuit de organisatie in. In totaal is er 2 FTE nodig aan interne capaciteit.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1 Geen commitment van de andere betrokken overheden voor het starten van een project.
De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch kan in deze fase tot een ander besluit komen dan wordt voorgesteld. De kans dat de gemeente 's-Hertogenbosch niet kiest voor het verder onderzoeken van de opwekken van wind- en zonne-energie in het poldergebied lijkt klein mede gelet op hun coalitieakkoord.

1.2 Onvoldoende voortgang kan alsnog leiden tot een verzoek om toepassing Rijkscoördinatie-regeling door initiatiefnemer(s).
Het Rijk kan dit verzoek in overweging nemen wanneer zij dit in het belang vindt van de voortgang van het behalen van de rijksdoelstellingen. Dat is wanneer provincie en gemeenten daar onvoldoende in bijdragen door geen of een zeer trage voortgang. Als het ministerie ingrijpt, dan trekt zij de regie naar zich toe. We zullen als gemeente dan meer op afstand komen en slechts een adviserende en uitvoerende rol hebben. Als de gemeente op afstand komt te staan door deze coördinatieregeling door het Rijk kan er minder oog zijn voor de belangen en inbreng van inwoners

en belanghebbenden. Dit kan effect hebben op het draagvlak voor het plan en voor het benutten van het koppelen van andere opgaven in het gebied.

4.1 Er kan versnippering in aanvragen ontstaan.
Zonder een samenwerking met gemeente 's-Hertogenbosch en de provincie Noord-Brabant, waardoor ook de collectieven van initiatiefnemers als collectief kunnen worden behandeld, bestaat het risico dat die collectieven uit elkaar vallen. Dit opent de weg voor individuele initiatiefnemers om ieder voor zich de gemeente te benaderen om een windturbine te mogen plaatsen. Daarnaast vervalt de mogelijkheid om de productie van duurzame energie aan andere ontwikkelingen te koppelen die de gebiedskwaliteit kunnen verbeteren. Tenslotte zal het gebied minder efficiënt kunnen worden ingezet voor de productie van duurzame energie.

5.1 Gemaakte kosten worden niet terugverdiend.
Wanneer er uiteindelijk geen daadwerkelijke realisatie plaatsvindt van een grootschalig opwekkingsproject zijn de gemaakte kosten voor rekening van de gemeente Oss en kunnen niet verhaald worden op ontwikkelende partijen.

1. Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Deze fase van het onderzoeken van keuze in hoofdrichtingen voor het projectgebied heeft een geraamd totaal budget van €300.000,- externe kosten, met een bijdrage van €100.000,- euro per partij. Dit is gebaseerd op de ingeschatte kosten op basis van o.a. het project voor windturbines bij de A16. Aan de raad wordt gevraagd dit bedrag in het najaar beschikbaar te stellen in de begroting van 2019. Het totale budget is begroot om te worden ingezet voor de inhuur van externe adviseurs en professionals op diverse gebieden om zowel inhoudelijk als procesmatig tot de juiste ontwikkelperspectieven te kunnen komen. Daarnaast is er 2 FTE aan interne capaciteit nodig.
Als uitkomst van het onderzoek wordt per ontwikkelperspectief aangegeven wat de financiële gevolgen zijn voor verdere gebiedsontwikkeling. Door middel van kostenverhaal op grond van de Wet ruimtelijke ordening vloeit een deel van de te maken kosten terug naar de gemeente. Hierover sluiten we met ontwikkelende partijen overeenkomsten. Daarnaast zijn op grond van de legesverordening bouwleges verschuldigd voor de te vergunnen bouwplannen.

b. Communicatie

We willen in een open planproces bewoners, bedrijven en andere stakeholders betrekken bij de vorming van de hoofdrichtingen voor het poldergebied. In een plan van aanpak met een strategisch communicatieplan werken we dit verder uit. De initiatiefnemers spreken al met diverse partijen, waaronder de wijk- en dorpsraden.

c. Uitvoering

Na het raadsbesluit werken we met de projectgroep het plan van aanpak en communicatieplan definitief uit. Op basis daarvan richten we het open planproces met bewoners, bedrijven en andere stakeholders verder in. Er worden diverse werkgroepen gevormd samen met professionals van de gemeente 's-Hertogenbosch. Extern zullen we een diverse groep stakeholders om input vragen via werkateliers en bijeenkomsten om zo hun behoeften en wensen inzichtelijk te krijgen en te

verwerken in de diverse perspectieven. We verkennen en onderzoeken dan ook de mogelijke ontwikkelperspectieven voor het poldergebied. Dit onderzoek leidt tot een voorstel om een voorkeursrichting voor het poldergebied te kiezen aan de hand van kwalitatieve beschrijvingen van de diverse ontwikkelperspectieven. De verwachting is dat er medio 2019 een raadsvoorstel voorgelegd wordt, waarin een besluit wordt gevraagd om te kiezen voor een ontwikkelperspectief in de Geffense, Lithse en Rosmalense polder.

Bijlagen

- *'20180808 Bijlage - Samenvatting resultaten eerste verkenning Geffense, Lithse en Rosmalense polder'*

Burgemeester en wethouders van Oss,

De secretaris, De burgemeester,

drs. M.J.H. van Schaijk drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans